

Egy ☐ centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Évi díj 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évi 4 frt. vagy 8 korona. Félévi 8 frt. „ 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

A buzai magyarok.

Szolnok-Dobokamegyében fekvő Buza községből megrendítő adatokat közöl a Szolnok-Doboka című lapnak legújabb száma.

Alább közöljük ezt a komoly, figyelemre méltó cikket, mely olyan helyzetről ad képet, a mely nem csak Buza község, hanem még sok más erdélyi községnek az állapotát magyarázza.

Buza községnek ez adatok szerint 800 magyar lakosa van. A legnagyobb része elfelejtette már az anyanyelvét, megunta a vallását, s 144 magyar tanköteles gyermek iskola nélkül van.

Bár anyanyelvüket mind bírják a buzai lakosok, de azt nem beszélik, hanem oláhlul érintkeznek még egymás közt is.

Az istentisztelet el van hanyagolva, s legutóbb is 60 család akart áttérni idegen vallásra.

Ezeket a tényeket olvastuk ki ebből a cikkelyből, a melynek adatai minden igaz hazafit méltán megdöbbenhetnek.

Az, hogy Magyarország területén tiszta magyar alapítású, s magyar ajku községek vannak olyanok, a melyek vagy teljesen eloláhosodtak, vagy uton vannak az eloláhosodás felé — ez már nem is ismeretlen dolog.

Eddig is tapasztaltuk, s főleg a Buza községi magyarok helyzetéről közölt emez adatok csak megerősíthetnek mindenkit abban, hogy a magyar társadalom sem nézheti tétlenül véreinek ezt az áldatlan helyzetét, hanem egész erőlyel kell hozzáfogni a veszélyeztetett érdekek megmentésének munkájához.

E téren mint arra — leghivatottabb és már is jelentős eredményt működő testület az Emke van mintegy kötelezve, hogy ezt a mentési műveletet nemcsak kezdeményezze, hanem azt végrehajtsa.

Ha a buzai magyarok helyzete egymagában álló volna — még akkor is meg kellene szólalnia a magyar társadalom éllovasainak, s mint ennek legpraegnansabb kifejezőjére az Emkét vár az a feladat, hogy szívére vegye az alábbi cikkelyben foglalt felajdulást és a maga segítő kezével és anyagi erejével igyekezzék meggátolni, hogy a buzai magyarok ne jussanak a — hunyadmegyei eloláhosodott magyarközségek sorsára.

Most még tán nem késő a segítség.

Első sorban is k o l á t k e l l á l l i t a n i hazafias tanítókkal ellátva abból a cselekvésből, hogy az a 144 tanköteles magyar gyerek ne maradjon az utcán és ne maradjon elzárva a művelődés áldásaitól.

Ily uton legalább a jövő nemzedék meg lesz mentve attól, hogy nyelvét idegennel cserélje fel.

És mert a hazai magyarok ráuntak a vallásukra, a miatt, mert nincs papjuk a ki szívükhöz szólna és nyelvükön beszéljen hát gondoskodni kell hazafias érzésű magyar papról, a ki megtartsa őket hitüknek és a ki megszerettesse velük anyanyelvüket és vallásukat.

És minthogy mindezen feladatok szorosan összevágtnak az Emke nagy és nemes hivatásával az Emkétől várják az első lépést, s hisszük is, hogy a ki a buzai magyarokat sanyaru helyzetükből kimenti — s ez által a magyar állameszmének is szolgálatot tesz az az — Emke leendő.

Mi egész bizalommal és megnyugvással hívjuk fel ez ügyre az Emke figyelmét, s ajánljuk megszívlelésre minden igaz hazafinak azt a cikkelyt, mely itt következik:

A Szolnok-Doboka írja: A békési járásba kebeleztet Buza községben baj van. 800 magyar lakik a faluban. Édes anyanyelvét felejté, vallását megunta, 144 magyar tanköteles gyermek iskola nélkül létezik.

A magyar nyelvet csak bírják, a hogy bírják, de sem a családban sem künn nem igen beszélik. Ha az utcán kettő megáll, oláhlul tárgyalnak. Ha a község házhoz mennek, oláhlul pörlekednek s csak akkor jut eszükbe, hogy magyar nyelv is van a világban, ha a körjegyző megszegyéníti. Csak akkor szólalnak meg zengzetes magyar nyelven, ha arcukba kergetik a vért.

Papjuk is volt. Gáspár János tiszteletes ur működött. Bár ne működött volna.

Ha néha prédikált, szószerbe nem illő szavakat intézett egyesekhez. Betegeket nem látogatott, halottat nem akart a temetőbe kikísérni. Ugy-e, hogy szép dolgok? Vajjon mivel is foglalkozhatott a tiszteletes? Köteles lett volna tanítani, de nem tanított. A tiszteletes érdeme, hogy 144 tanköteles köztül egy sínes a ki írni, olvasni tudna. Mintha nem szép Magyarországon, hanem a pápuák közt laktának.

Az isteni tisztelet el van hanyagolva, azért több mint 60 család más vallásra akart áttérni. Ma is többen preszburakkal ter-

jesztik maguk közt a gör. kath. vallás tanait.

A nemzeti nyelv és szellem, az ősi tradíció a tiszteletes előtt csak a blitri volt. Nem sokat verte a fejét azzal, a mi körülötte történt.

Azt gondolta, hogy mikor a nemzet éjjét is nappallá téve küzd saját és hazája előhaladásán, akkor az ő munkásságára nincs szükség. Azt gondolta, hogy mikor az Emke hangya szorgalmmal és nagy erőmegfeszítéssel igyekezett magyarnak megtartani azt, a mi magyar: akkor ő megengedheti magának azt a kényelmet, hogy ablakából nézze az eloláhosodást.

S a míg ő így gondolkodott, az alatt terjedt a magyartalanság. Annak a magva pedig olyan, mint a virágok hímora, tovább terjed a légben és belepi a megtermékenyítésre váró kedélyeket.

A buzai magyarok jobb része elpanaszolta sorsát fűnek-fának. Panaszoltak a püspökhöz. Volt is eredménye. Rámérték a tiszteletesre 20 forint bírságot s folyt a dolog tovább nyugodt egykedvűséggel.

Mintha a nemzeti eszmével és a vallással csak úgy lehetne játszani, mint a lyukas mogyoróval vagy a fületlen gombokkal. Először egy pár héttel lemondott a tiszteletes.

Be jól tette tiszteletes ur, hogy lemondott. Kár, nagy kár, hogy nem tette előbb. Már most nincs pap, nincs tanító, de van kántor és harangozó. Az is valami.

Azt mondják, hogy a kréta körül is baj van. Az egyház 5 darab takarékpénztári részvényt kapott ajándékba Bakó Károly buzai nagybirtokostól. A részvények elvesztek. Egyet megtalálták. Valaki becsapta zálogba a békési takarékpénztárba.

Vajjon ki csaphatta be?

Szász Domokos püspök ur jól tenné, ha minél előbb betölttené a pap és tanítói állást. Arra kérjük, hogy olyan papot küldjön Buzába, a ki nemcsak prédikálni, hanem tanítani is tud. Olyan papot válasszasson meg, a ki lelkesülni tud a magyar eszmékért. A ki elég erős arra, hogy a magyar nyelvet és szokásokat a nép között fentartsa szóban, írásban, testben, lélekben.

Arra kérjük a mélt. püspök urat, hogy intézkedjék sürgősen, hogy a papi állás hamar betölthessék és nem egy fél év múlva.

Az Emkét is kérjük csináljon valamit most, a mi még nem késő.

V.

Politikai hírek.

A községek rendezéséről szóló törvényjavaslat tervezete — mint jó forrásból érte-

stülünk — a belügyminiszteriumban már elkészült s annak megvitására a miniszter nem sokára ankét-tanácskozmányt fog összehívni. Így tehát remény van rá, hogy a javaslat az egyházpolitikai kérdések lezajlása után, a képviselőházban benyújtható lesz.

A zágrábi érseki szék betöltése ügyében Khuen-Héderváry gróf horvát bán a királytól nyert legközelebbi kihallgatása alkalmával — mint az „Agrar Tagblatt” értesül — hangsúlyozta: hogy a három év óta üresen álló zágrábi érseki szék betöltése már parancsolt szükségé vált. Ő feléje kérdezte a bántól, van-e neki jelöltje, mire ez oda nyilatkozott, hogy van „két középserű” s két zágrábi kanonokot nevezett meg, de Posilovicsot nem említette. Erre ő Feléje állítólág kijelentette, hogy ő nem akar középserűségeket a zágrábi érseki széken s ő maga fog alkalmas jelöltről gondoskodni.

Állami anyakönyvelés.

Február 15-én kezd el tárgyalni az állami anyakönyvezetéséről szóló törvényjavaslatot a jogügyi bizottság.

Erre az intézkedésre azért volt szükség, mert ez a törvényjavaslat még azon az alapon készült, hogy egy a polgári házasság, mint az 1868. LIII. t.-cz. módosítása, még a jövő feladata lesz.

Minátn azonban most már mind a két kérdés a törvényhozás napirendre tűzte ki, az anyakönyvezetéséről szóló törvényjavaslatot is át kell alakítani.

Ez lesz feladata a jogügyi bizottságnak. Kormánykörökben ezt az átalakítási munkát könnyűnek tartják, mert csupán az átmeneti intézkedésekről szóló szakaszok megváltoztatását tartják szükségesnek.

Az állami anyakönyvezetőkre vonatkozó intézkedések változtatlanul megmaradnak. Ez az intézkedés azonban egy furcsa helyzetet teremt meg.

A közigazgatási bizottság tudvalevőleg ezt a törvényjavaslatot már letárgyalta s a jelentést Beöthy László akkori előadó a háznak bemutatta. Beöthyt azóta Biharmegye főispánjává nevezték ki, s így a bizottság más előadót kénytelen választani.

E szerint a házban oly előadó fogna képviselni a javaslatot, a kinek tulajdonképpen a jogügyi bizottságban történt átalakításokról saját bizottsága köréből tudomása nincs.

Politikai párbajok.

Budapest febr. 12.

A képviselőház szombati ülése tartama alatt a ké. viselőház folyószámi lejártaódott kinos jelenet mely Eötvös Károly és

Kaas Ivor báró között több képviselő jelenlétében folyt le, ma délután 1 órakor intéztetett el a lovagasság szabályai szerint.

Kaas Ivor báró segédei, a megjelenésben meggyalt Szentiványi Árpád helyett, Helley János és Meiczer Géza orsz. képviselők és Eötvös Károly képviselő segédei: Hentaller Lajos és Luby Géza orsz. képviselők ma délelőtt 10 órakor tartott közös értekezletükön megállapították a párbaj feltételeit. Kaas Ivor báró segédei kardot ajánlottak, melyet azonban Eötvös segédei nem fogadtak el s így pisztolypárbaj állapított meg. A feltételek voltak:

Egyszeri golyóváltás, 15 lépésnyi távolságról, a lövésvezényszóra.

A felek segédekkel együtt délután 1 órakor hajtottak ki a Ferenéz-laktanyába, hol a nagy lovadában foglaltak egymással szemben állást. A pisztolyokat Helley képviselő töltötte meg, a távolságot Hentaller Lajos mérte ki. Kaas orvosa: dr. Koroknay, Eötvös dr. Lisznyay volt.

A megkísérlett békéltetés meghiusulása után adott vezényszóra a felek majdnem egyszerre löttek azonban egyik lövés sem talált. A felek most sem békültek ki.

1 óra 15 perccor a társaság elhagyta a párbaj színhelyét. A segédek az ügy elintézéséről jegyzőkönyvet adtak ki.

Eötvös Károly még a vasárnap folyamán elégtételt kért Hentaller Lajos és Luby Géza által Szentiványi Árpádtól és Ivánka Oszkártól a „Magyarország” tudósításában megemlített sértő szavakért.

Szentiványi Árpád azonban leányának betegsége következtében tegnapi elutazott a fővárosból s így a segédek vele nem tárgyalhattak. Táviratilag azonban értesítették az eljárásról, mire Szentiványi tudatta, hogy még a mai nap folyamán visszatér a fővárosba.

Ivánka Oszkár a maga részéről báró Atzél Bélát és Elek Gusztávot nevezte meg segédeként, kik még a mai nap folyamán fognak Eötvös segédekkel tárgyalni.

Ez ügyek valószínűleg holnap nyerne befejezést.

Egy derék honvéd törzstiszt nyugdíjazása.

Brassó, febr. 12.

Meglepetéssel olvastuk a hivatalos „Budapesti Közlöny”-ben, hogy Sassy Frigyes ezredes a 24. honvéd gyalogezred parancsnoka a megejtett felülvizsgálat alapján, helyi szolgálatra való előjegyzés mellett nyugalmi helyzetbe helyezték; ezzel tehát további alkalmazása és előhaladása a csapat szolgálatban megszűnt.

Régei elmúlt azon idő, midőn a katonaság és polgárság közé kínai fal volt húzva, de különösen azon nemzeti intézmény óta, melynek neve a gyászos, de dicső napokat emlékünkből vissza idézi és egy országos,

Érvénytelen.

C. SWERDNATÓL.

Az „Ellenzék” számára fordította:

A M I C A.

XV.

(Folytatás.)

(35)

— Maga tudja, hogy Latimer kisasszony miért ájult el? Gyakran szokott elájulni? — Megjött — vagy mi?

— Lásza kisasszony, igazán mondom — kezdé Mugfordné akadovva, aztán elhallgatott lehajolt, hogy az újságot felvegye a szőnyegről, és azt kisimogatva össze kezdte hajtani — kisasszony, igazán mondhatom, hogy Eszter kisasszonyt sohasem láttam elájulni — folytatá; de lassú —

— Oh, Trixi, vigy el innét — segits elmenni! mormogta Eszter bágyadt és alig érthető hangon.

Aztán megmozdult, kissé felémelte a fejét és kinyitotta szemeit.

Tekintetével találkozva Trix megrettent az ő fényes szaloni életében soha sem látott ily reménytelen ily tragikus fájdalommal telt tekintet. Eszter kinyitotta a kezét, megfogta a Mugfordné erős karját, és annak a segítségével lassan a lábaira állott.

— Oh, Trixi, vigy el innét! — kiáltá ismét.

Kezét a homlokára nyomva állott, tágra nyílt szemekkel és üres tekintettel nézett maga elibe; és alig látszott tudni, hogy kéri szavait ismételte.

— Elvieszek drágám, elvieszek; rögtön megynék! mondá Trixi gyöngéden.

Trixi haragudott ezekre az emberekre — haragudott a háttérben levő kis öreg anyókára, a piros arcu, kővér háziasasszonyra aki zavarodottságában dőgött és nem nézett

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1894. Február 13.

„Harun bég” átka.

Szegény nagyapó, mennyire szeretett ő engem s mily kedves volt ő nekem!... Mily sokszor ringatott a térdem úgy csendes estként a nagy boglyas kemence barátságos világa mellett!... Mily szép történeteket mondott el két haragos daliáról, Szilágyi Mihálynak most már romokban heverő váráról s a tatároktól feldúlt Bonyérről!...

Ime, csak egy nehézszer fordult az idő kereké és ő a porban már porrá lett!...

Oh, minő keservesen zokogtam, midőn örökre bezárult az a beszáradt száj, melynek minden szavát valódi gyermeki bensőséggel hallgattam. Még ma is beborítja szívemet a fájdalom, midőn gondolatban vissza-visszaszállok abba a szép múltba!...

Zimankó, hideg este volt. Rémesen sivított a szél kis kertünk gesztenyefái között, olykor-olykor meg-meg rezgették a ház ablakait. En félve, reszkette hazudtam a jó nagyapó térdéi közé és ő szeretettel, szelídséggel beszélt hozzám:

Ne félj kis fiam, nagyapó szeret téged és minden bajtól megvéd. És én ezen barátságos biztatásra rögtön térdre kasszkodtam, kérve, hogy mondjon nekem valami mesét. Fejemre tettem reszkető jobbát, hosszasan nézett szemem közé és aztán lassú, nyomtatós hangon mesélni kezdett:

Akkorácska suhanc voltam, mikor ezt történt, mint a szomszédék Pistikája... Lakott ebben a mi kis falunkban messze földről ide szakadt fanatikus török, a kit ott-

hon valószínűleg Harun bégnek neveztek, de a kit itt az egész vidéken csak „Három bég” néven ösmertek. Olyan szép leánya volt, mint egy lilomszál; a szép Terkáknak nevezte az egész falu legénysége nyilván valami zengzetes turkus névből keresztelvény át. Gyönyörű leányzó volt, hozzá hasonló bajos lett volna találni az egész Szilágy mentén.

S ez a szép Terka szerette a mi falunkat, de még jobban szeretett benne valakit! — Nem volt idegen a magyar valláshoz sem, de az apja? — No, az bedugta füleit ennek a mi szépen kongó harangunknak a szavára és elfordult, ha Jézust emlegették előtte. — De meg is lakolt érte, mert leánya belebolondult a Sándorba, a nyalka huszárgyerekbe. Hej! hogy tépte, rázta, hosszú, kétágu ősz szakállát, hogy verte a mellét az öreg Három bég, mikor ezt megtudta!...

Pedig nagyon szerette leányát, intette is sokszor: Lányom, lányom, tubafa virága, agg korom reménye, ne csufold meg ősz apádat, ne fordulj el a te népetől, mert bizony megver téged Alláh!

A szép Terka csak sirt, sirt ilyenkor keservesen, de hát nagyon imádkozta azt a Sándor fiút. Nem hallotta apja fenyegetéseit, mert szerelme erősebb volt akaratánál és az ötödik parancsolatnál.

A két ifju csak találkoztak egymással és a vén bég csak dühögött, fenyegetődzött de még mindig kedves volt előtte leánya...

Egyszer valami mende-monda indult meg az öreg asszonyok közt:

— No lám! a szép Terka!... No, bezzeg, ki hitte volna?!

Az apa még erre is eléggé szelíden intette a leányát:

Leány, leány, anyád emlékére kérlek: gondolj Alláhra, a ki egy, nagy, jó, de a ki

bosszúálló is. És ha én is felelem apai kezeimet, bizony súlyosak lesznek azok!...

Lassanként azonban eljött az az idő is, mikor a Sándor gyerekeknek be kellett rukkolnia a feketesárga zászló alá. Elképzelhetni, milyen szomorú volt az elválás. Ott a Vencző alatt a fűzesben váltották a bucsucsolókat. Hogy fogadtak egymásnak örök hűséget, hogy borultak egymás nyakába...

Velők sirt a falu apraja, nagya.

A vén bég még jobban dühögött, de még mindig szerette leányát, noha felfogadta, hogy többé rá sem néz.

Azonban hervadt a mező virága; a katonák is úgy állott már, mint az újjam. Csapongó szél kergette a fák sápadt leveleit a letarolt mezőn át, és az utolsó nyájkolomp is elhangzott a Gábeén környékén a pásztorturulnya melábus danájával együtt.

Ha jól emlékszem, egy estére történt épen: a vén Harun bég künn állt a háza előtti nagy díofa alatt és keletre fordulva, csendesen mormogta estéli imáját... Egyszer csak nagyot csattant az utcaajtó és akaratlanul is arra nézett. Megdöbben, mert leányát látta maga előtt, a kit pedig nem akart többé látni. Végig futott szemeivel rajta és moudhatatlan harag szállotta meg. Ott állt reszkető ajakkal, ziháló kebellet, kezét a szívére szorította, szeméit az égre függesztve s aztán borzasztó átokban tört ki:

— Leány, leány, ugy-e megecsufoltad apád agg korát, elfordultál a te hitetől, ugy-e megbecstelenítéd anyád emlékét!... Verjen meg hát téged az az erős bosszúálló Alláh, a kit te megtagadtál! Keményítse meg feletted az eget, hogy legyen olyan, mint a va; tegye a földet lábad alatt olyanná, minő az aczell!...

A leány lesütött szemekkel összeszorított ajakkal állott apja előtt és nem védekezett, nem szólt semmit.

MOLNÁR LÖRINCZ.

alamint szűkebb körben, pl. egy város polgársága is hazafias érdeklődéssel és figyelemmel kíséri a m. kir. honvédségben előforduló mozzanatokat. E miatt nem lehetünk közönyösök a jelen esetben, midőn éppen az ellenkezőre olyan sok okunk van.

Azt mondják ugyanis, hogy Sassy ezredesnek nyugdíjaztatása betegsége miatt következett be, a mi a megejtett földvizsgálattal is igazolva lenni látszik, de csak is látszik; mert nehezen bírjuk elhinni, hogy az, a ki olyan katonai magatartással, olyan ruganyos léptekkel jár-ke és a polgárság között is mindenütt megjelenik, a hol állásánál fogva, de még inkább megnyerő népszerűsége miatt mindig rokonszenven fogadtatik, megérett volna a nyugdíjazására.

A mi azonban még figyelemre méltóbb, mint azt jól tudjuk, a múlt évi fáradságos őszi gyakorlatok alatt a legjobb egészségnek örvendő; a ki végre mint ezred-parancsnok sok águ teendőit úgy szölvá az utolsó percig olyan minden irányban kiható gondoskodással, kötelességérzettel, szakértelemmel végezte, mint Sassy ezredes; arról nehezen bírjuk elhinni, hogy betegsége, testi és szellemi fogyatkozása miatt a fárasztóbb csapat-szolgálatra képtelen lenne és csakis a könnyebb helyi szolgálatra lenne alkalmas. Mi úgy tudjuk, hogy Sassy ezredes tisztjeitől szigorúan megkövetelte ugyan a pontos szolgálatot de a mellett nemcsak méltányos és igazságos volt mindig, hanem úgy a tisztnek valamint a legénység ügyeit mindenkor teljes jó indulattal előmozdította, a hol azt igazolhatónak találta.

Eppen ezért Sassy ezredes az ő tiszti karának őszinte tiszteltetését és ragaszkodását mindig bírta, tisztikara pedig kötelességét legpontosabban teljesítette.

Előbizonyossága ennek az, hogy Forinyák altábornagy múlt évben Seps Szent-Györgyön és más alkalommal is az ezred kiképzése és magatartása felett magas elismerését nyilvánította.

Valóban nem bírjuk ezek után kitalálni azt az okot, hogy miért kellett Sassy honvéd ezredes nyugdíjaztatásának ilyen váratlanul bekövetkezni. Tudjuk azonban azt, hogy a közpályán működők sora — minden írott törvények, szabályok dacára — mennyire függ egy főnök rokon avagy ellenszenvétől. Feltűnőnek kell jelezni azonban azt is, hogy a honvédség kisebb állományából olyan sok tisztszest s különösen ezredes nyugdíjaznak, a mi a közös hadseregbeli tisztszestek nagy állományával arányban éppen nem áll, a mely feltűnő körülmény úgy a lapokban, mint egyes orsz. képviselők által szóba hozott, mintán az ilyen gyakori nyugdíjazások által, a honvédség szigorúan felfogott érdeke nélkül a nyugdíjalapot megokolás nélkül terhelik.

Azonban legyen bárminő ok a mi miatt Sassy ezredes nyugdíjaztatását szükségesnek találták, ezen általán kedvelt és népszerű honvéd ezredesnek netalán eltávoztása minket őszinte sajnálattal töltene el, mert mióta körünkben tisztelhetünk mindig készen állott vállás és nemzetiség nélkül minden humanus ügyet, özvegyeket és árvákat névtelenül segélyezni, tűz eseteknél legelőbb megjelenni és oda rendelt honvédek a tűz oltására buzditani. Oly tények ezek melyek Sassy ezred.

desnek humanus és hazafias érzelmeiről a legfényesebben tanuszkodnak.

Szeretnők reményleni, hogy Sassy ezredes továbbra is a mi körünkben maradj; mert benne ritka harmoniában egyesül mind az a mi egy magasb állású tisztszestben katonaságot és polgárságot méltán gerjeszt őszinte tiszteltetésre és szeretetre.

És mit mondjak Sassy ezredes általán tisztelt neijéről a helybeli prot. jótékonyozó nőegylet fáradhatatlan elnököiről, az ottani ev. ref. egyház pártatlan nagy és nemeslelkű pártfogójáról? Az ő helye itt valóban betölthetetlen maradna, a szegény iskolás gyermekek, az özvegyek és árvák fognak csak igazán megérezni ha elveszitenék...

Ninesen Brassó városának egyetlen lakója, a ki Sassy ezredesnek és neijének körünkbeli való távoztását a legmélyebben ne fájlalná mintán mindketten anyira bírják itt a köztisztelést, anyira megnyerték a közönség szeretetét a mint azt városunkban ezelőtt egy honvéd tisztszestnek sem sikerült kivívni.

A kió a föld, azé az ország.

— Ajánlja az E. M. K. E. figyelmébe. —

A leghelyrevalóbb, legszebb és legégszesebb politika az a politika, a mikor valamely idegen elemek által szorongatott nemzet azon igyekszik, hogy ne engedje földjeit idegen kézre kerülni. Ezt a politikát megérti ur és paraszt, ezzel egyetért kormányparti és ellenzéki ember egyaránt. Ez nemzeti és egyuttal társadalmi politika is.

A napokban olvastam, hogy erdélyi részünkben egy tekintélyes birtok jutott ismét oláh kézre. Ezt hibáztatja az országban mindenki s nem is lehet esodálkozni rajta.

Most megint olvastam az „Ellenzék” hirdetésit rovatában, hogy a Mezőségben három, részben oláhok által lakott és körülvevő községekben u. m. Maros-Ludason, Maros-Bogáton, Szent-Jakab község határán, több száza menő hold magyar birtokot kótyavetyélnék szabad kézből ismét.

Mindenkit aggodalom fog el: nem jutnak-e ezek a birtokok is oláh kézre?

Az embert nem azért fogja el az aggodalom, mintha irigylene más nyelven beszélő felebarátjától a vagyont. Ez már kóros sopánkodás volna. Hanem aggodik minden józanon gondolkozó a miatt, hogy mi lesz, ha a magyarságot elődei által vérel szerzett és ezeréven át őrzött területén itt is, ott is özszebb szorítják? ... Mert ezt az özszezsorítást nem kell ám úgy venni, hogy jó emberek „kis helyen is elférnek.” A jó embereket tudvalevőleg igen sokszor kiforgatják mindenükből lelketlen s a maguk érdekét hajhászó hitet és becsületet nem ismerő uszások.

Nem a politika, hanem a józan ész szempontjából káros az, ha a békés becsületes és munkás magyar elem az erdélyi részekben özsze- és kisorítottatik s helyükön más elemek foglalnak tért.

Ha az oláhok egészséges és józan politikát űznének, a mely forrását a munkában, hazaszeretetben, józan és egészséges gondolkodásban leli, kevés dolga lenne a kormánynak,

közigazgatási és egyéb hatóságoknak, valamint a bíróságoknak is. Nem kellene beteges álmai idétlen és vétkecs szüleményei miatt untalan tárgyalni csendőrséget és katonaságot mozgósítani s az állam adózó polgáira ezek által újabb és újabb terheket rakni.

Oláhok által lakta vidéken sokat tartózkodtam. Sok tisztelteméit józan és munkás tagját ismertem és becsültem ennek a népnek. Fájdalom azonban, nagyon sok kapa-kasza kerülő van közöttük, a kiknek a dologtalanságtól a kedélyük elbetegedett s a kiknek e betegségtől bolond álmaik támadnak, a mikkel a babonára, képtelenségekre hajló egyszerű atyafiak fejét elkábítják s ábrándozásra bírják. Tudvalevő dolog, hogy a dologtalanság szülő oka a bűnnek. Azért tömlőzeink mindig annyira zsufolva oláhokkal. Pedig többnyire csak a kisebbek kerülnek oda, a nagyobbak legtöbbször elég évtizedek kikerülni az igazságszolgáltatás kezét.

Nézzük meg, az erőteljes munkabíró oláh, hogy idegenkedik munkától. A közelben levő legjövedelmezőbb a kevés értelmi erő igénylő erdei munkától is csendesen félre vonul a engedi, hogy idegenből beözönlő rusznjakok, olaszok rakják zsebre a tisztességes munkabért. Ő e helyett hever, ábrándozik, s hogy mállára, pálinkára valója legyen, — lop.

Ilyen elemeknek mind addig, a mig a vezetők eszükre nem térnek s a mig őket munkára, becsületességre nem szoktatják, a mig értelmüket annyira nem művelik, hogy hiu ábrándoknak ne adjanak hitelt a terjeszkedését a béke és a jólét szempontjából, az állami rend és nyugalom tekintetéből meg kellene akadályozni.

Közművelődési tekintetből hasonlóképpen nagyon lényeges, hogy a dologtalan, műveletlen és félre vezetett emberek között azok az elemek foglaljanak tért, a kik őket jó példával nemcsak befolyásos felvilágosítani jó erkölcsökre szorgalomra és józan gondolkodásra szoktatni kések. Állami társadalmi, kulturális és közvagyonosodási okok egyaránt szólnak e mellett.

Mik az ehhez vezető utak és módok, arról beszélni és írni gyakorlati szempontokat megjelölve, megpróbáljuk jövőre.

K-ó I-m.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, február 12.

— Az E. K. E. választmányi ülése. Az E. K. E. első választmányi ülését az új egyesületi évben tegnapelőtt d. u. 3 órakor tartotta meg a városházán. A választmányi tagok rendkívül nagy számban jelentek meg. Az ülésen elnököl Bethlen Bálint gróf. Előadott Radnóti Dező. Jegyzett Várdi Aurél. A jegyzőkönyv hitelesítése után a napirend előtt titkár terjesztette elő az ülés alatt érkezett amaz örvendős hírt, mit Baróthi Jenő alelnök az nap kapott, hogy a kereskedelmi miniszter az egyesületnek ez évre megadta a portmentességet. A választmány éljenzésekkel fogadta az örmihirt és a miniszternek az engedélyt feliratban fogja megköszönni. Ezután következett a napirend, melynek első tárgyaként a főtitkár adta elő

a lefolyt hóról jelentését. A jelentésből kitűnik, hogy a hazai pénzüzetekhez kérés küldött szét pénzüdományokért, két helyről már jött adomány, a tordai takarékpénztártól, mely 5 frtot és a dévai előlegezési szövetkezetből, mely 30 frtot küldött. Az olvasó körökhöz küldött felhívásra a zalatnai kaszinó alapító tagnak, a salgótarjáni acélgyári és a talpai kaszinó rendes tagnak léptek be. A városokhoz intézett kérésre Gyulafehérvár város 30 frtot küldött. Új alapítók lettek: Strausz Antal nagykereskedő Budapestről 50 frttal, Anjeszky Aladár dr., Kézmaszky Tivadar dr. orvosok Budapestről, Simonsich Géza közigazgató Nagy-Szent-Miklósról, Lengyel Lajos Erzsébetvárosról 30—30 frttal. A közös hadsereg tagjai köréből Kukuty Konstantin százados és Leravica Anton hadnagy léptek be rendes tagnak. A jelentést a választmány tudással vette. Merza Gyula pénztáros jelentése a pénztár állásáról is kedvezően fogadtatott. Január hóban alapítványban bevételt 90 frt, rendes tagsági díjban 120 frt, osztálypótlékban 27 frt, adósságban 47 frt stb. Összes bevétel tehát 302 frt volt.

— Emke választmányi ülés. Az Emke igazgató választmánya tegnap délután tartotta a városház közgyűlési termében rendes havi ülését. Az ülés melyet Bethlen Gábor gr. elnök vezetett igen népes volt. Tárgyalás alá vették a kolozsvári pénzüzetek ügyét, melynek elintézése után az ülések tárgysorozatának közlése került sorra. Az ülés szótöbbséggel kimondotta, hogy a választmányi ülések tárgysorozatai a lapokban ne tétessenek közzé, hanem csak a fontosabb tárgyak jelöltesenek meg a tagok tájékoztatása szempontjából. A pénztári jelentésről Haller Károly a jövedelem nagyobb részének tökécsítése ellen szólt fel. Kívánja, hogy a tökécsítésre öszölt 50 ezer frt fordítsák kulturális célokra. Előnk azt kihatónak nem tartja. Kéri az indítványt irásban beadni. Sándor főtitkár kijelenti, hogy a tökécsítés közgyűlési határozaton alapszik a voltaképp 4000 frt az, a mely a jövedelemből tökécsítetik. Sándor József közp. főtitkár a közni egyesületek értekezletének eredményeit közli a választmányal. Tudomásul vették. Azután előterjesztette a választmány folyó ügyeit, melyeknek létargyalása után indítványa senkinek sem lévén, este fél 6 órakor a gyűlés eloszlott.

— Március 15. és a kolozsvári egyetemi ifjuság. A kolozsvári tudományegyetem polgársága holnap (szerdán) délután 6 órakor a jogi kar I. termében március 15. megünneplése tárgyában közgyűlést tart. Erre az egyetemi ifjuságot tisztelettel meghívjuk. Hercepi Iván, a Magyar Diák-szövetség kolozsvári e. bizotts. elnöke. Grátz Gusztáv, jegyző.

— Időjárás. Megváltozott az időjárása felettünk. Más években ilyenkor csikorgó hidegben nyargaltak a szánok és kedvtkre iringáltak a jég síma túlkén a korszolázók. Ma, se hideg se meleg ninesen. A téli kabát meleg a tavaszi felöltő pedig hideg. Egyik nap átkozott erős, meleg szél fú, a mely rozoga épületeket bont és kalapot emel el a másik nap már csuf eső verődik a járó-kelők arczára s feneketlen sár

teszi kiállhatatlanná az utcákban a járást. Vasárnap érkezett Kolozsvárra a nyugati tengerekről indult nedves erős és esőt hozó szél. Tegnap enyhe, meleg napsugár volt ma már esős unalmas az idő. Félni lehet, hogy a hideg a tavaszi hónapokban fogja kitombolni télen visszafajított erejét.

— Több világosságot kérnek Kolozsvárt a kismester-utcai lakosok az u. n. Fröhlich sikátorba. E sikátorban az oláh templomig van két lámpa. E két lámpa rosszul van elhelyezve, mert éppen ott nem világít, a hol kellene, a boltozatos, sötét, alagutzerű sikátorban. Egyrészt azért nem világíthat, mert mindkettő távol van a sikátor boltozatos piaz felőli részétől, másrészt pedig főleg nem világít azért, mert nem szoktak meggyújtani havonként csupán kétszer utolsó negyed és ujhold két napján. A hatóság figyelmét felhívjuk, gyujtassa fel, tekintet nélkül a kalendáriumi holdfogyatkozásokra, minden este ezeket a lámpákat.

— Színház. Tegnap a Gnet Doncourt és George Bertal író-özég egy a párisi tized rangú színházak számára írt és onnan ide tévedt bohózatát került bemutatásra „Állat-szelidítő önönő” cím alatt. Az egész darabban semmi sincs olyan, a mi helyet kérhetne magának az irodalomban, hanem van benne igen sok cirksusz productió, a miből önként következik, hogy ellehet rajta egy este mulatni. Másodszor már igen unalmas volna végig nézni a komikusan erőltetett helyzeteket. Mert tulajdonképpen csak az első felvonásban van meg az emberi gyöngeségek fonákága míg a más két felvonásban a fenevadakkal történő öszeszközesek és tévedések szolgáltatják az írói leleményességhez az anyagot. És hogy elhiggyük, illetőleg valószínűnek tartsuk azokat a szinpadí mutatványokat, a mik ott végbe mennek, ahoz jó adag képzelődés és gyermeki ártatlan naivitás szükséges. Az előadást tél ház nézte végig s még mulatott is a közönség a francia czég gyártmányának kalandos ötletei felett.

— A kolozsvári dalkör febr. 4-iki balcsélyán felléptek: Hegedűs Sándor 10 frt, Biró Béla 5 frt, Dillmann v. Dilmont 4 frt, dr. Wettenstein 4 frt, Gáll István 3 frt, Hild Gyula 2 frt, Fischer Antalné 2 frt, Albach Géza 1 frt, Hevesi József 1 frt, Flóra Gyula 1 frt, Molnár József 1 frt, Ábt Antal dr. 1 frt, ifj. Gimesch Károly 1 frt, N. N. 50 kr. Züllich István 3 frt. Fogadják a felülfizetők az egylet hálás köszönetet. Kolozsvárt, 1894. febr. 9. Korb János pénztáros.

— Bycikisták mulatsága. A kolozsvári kerékpáros egylet f. hó 25-én esti 8 órakor a köz onti szálloda I. em. ktlőn termében az állandó versenypálya építési alapjára humoros hangversenynyel egybekötött táncestély rendez, melyre a meghívók egy-két nap alatt szétküldetnek.

— Meghívó. A „kolozsvári kerékpáros egylet” f. hó 25-én d. e. 11 órakor a városház közgyűlési termében rendes közgyűlést a következő tárgysorozat mellett tartja meg: 1., számadás a múlt évről, 2., a kiküldött feldvizsgálók jelentése, 3., új számvizsgálók megválasztása, 4., a jövő évi költségvetés megállapítása, 5., az új választmány megválasztása, 6., a szak-közlönyről és hirdetésű közlőlapról szóló lapok megválasztása, 7., a választmány határozatai elleni fellebbezések feletti döntés, 8., orvos és ügyész megválasztása, 9., Indítványok. Dr. Haller Károly s. k. elnök, dr. Laczkovich Gyula s. k. titkár.

reá. Mit csinált vagy mit mondott ez a két asszony Eszternek? — tűnődött magában. Begombolta a cousinja kabátját és feltette, a kalapját.

— Edesem már készen vagyunk — mondá. Nincs mire várakozunk. Gyere — a kocsi az ajtó előtt áll.

Cohenweth kisasszonyok a vidám és természetesen modora mindig kedves volt — mindig volt valami kedves mondani valója, és azt nagyon kedvesen tudta elmondani; de ma kijött a sodrából és annyira bosszankodott, mint még soha egész életében, s a lehető leghidegebb és feszesebb „jó napot” kívánással bucsuzott el Mugfordnétől és bosszankodott midőn az ajtóhoz érkezve Eszter hirtelen hátra fordult, s a becsületes háziasasszony nyakát mind a két karjával átölelte, és megcsókolta. A következő pillanatban a kocsiaban ültek, és Strutt utcából gyorsan távoztak.

Eszter egy szót sem szólt; öszsegörnyedve ült a szegletében, eltakarta arcát s koronként hosszasan és halkán nyögött, olyan gyenge; érthetetlen nyögdecselés volt az, mint egy haldokló gyermeké; kezei ökölre voltak szorítva, mint ha a testi fájdalom gyötrelme majdnem elviselhetetlen volna de nem zokogott, és egy könny sem jött ki szárazon égő szeméből.

A Trixi gyöngéd szívét öszseszorította az az érzés, hogy így kellett Esztert látni és hallani, de éppen e gyöngédségből származó részvét miatt könnyűrelesen hallgatott.

Csak midőn a jobb utcákba tért hajlott előre és próbált az eltakart arcára nézni.

— Eszter, nem mondod meg nekem, hogy mi bajod? — kérde Nem sokára ott-hon leszünk és ha nem mondod meg nekem, nem tudom Bolda nének megmagyarázni

és nem tudom visszatartani attól, hogy tégedet a kérdőszókdecsitől megiméljelek. Eszter nem mondod meg?

— Nem tudom — nem nem tudom!

Ez a rekedtes, töredezett nyers hang — éppen úgy nem volt az Eszter rendes hangja, valamint az a szomorú fehér dult arc, melyet Trixi re emelt, nem volt az Eszter arca.

— Nem, nem tudom — nem tudom! — folytató. Trixi, vége van — vége! Többé semmi sem fog engem bántani. Gondold el! Én oly fiatal vagyok csak husz éves és még is bár mily hosszú élet legyen előttem, soha sem fogok többé busulni! Ézen örülöm kel-lene, de én együgyű vagyok — és még most nem tudok örülni. De a Latimer ezredes leányának, Landsladron örökösének nincs joga busulni — nem de?

Vad, bosszus és csengő nevetésben tört ki — és ez a nevetés nyögés szerű kiáltásban halt el, amint egész testének a rázkódásával vissza dőlt a szegletébe és ismét néma lett és mozdulatlan. Szerencse, hogy oly közel voltak a lakásukhoz, mert a szegény kis Trixi, aki rendes körülmények között erős volt, rémtünetében elveszítette volna az esztét. Egész életében soha sem érzett olyan könnyebbülést, mint midőn a bérkocsi végre megállott.

Eszter rögtön leszállott, a lépcsőkön az előcsarnokba ment, és onnét egyenesen fel a saját szobájába. Trixi gyorsan követte a nyakánál levő kapocscaal találta bajlodni egyenesen állott és türes tekintettel bámult maga elibe. Trixi odament hozzá és gyöngéden vetegetni kezdte, levette a kabátját, kalapját, keztyűit, és gépiesen tartotta. Aztán hirtelen megragadta a Trixi kezét, és oly erősen szorította, hogy a leány szinte feljajdult fájdalomában.

— Trixi — mondá — ne engedd őket hozzám jönni — egyedül akarok maradni!

Ha ide jönnek — ha kérdőszókdecsükkel gyötörnek — megörülök — egészen megörülök! Mond azt — Bolda nének — hogy beteg vagyok — vagy mondj — bármit, de Trixi ne engedd ide jönni, legalább ma, tartsd távol őt tőlem!

— Igen, igen drágám, légy nyugodt senki sem fog háborítani. Trixi sokkal mélyebb részvéttel volt iránta, mint hogy kérdéseivel terhelni akarta volna, — tehát elkerülhetetlen csudálkozását és kíváncsiságát hősiesen elnyomta.

— Ne félj, senkit sem fogok ide ereszteni; Bolda nének azt fogom mondani, hogy erős főfájásod van és ma este nem jössz le többé. — Ne félj, nem fog háborítani, zárd be az ajtót ha úgy tetszik. — És most már én is itt hagyjak.

Válasz helyett Eszter csak a kezével intett, de Trixi megértette és elfordult. A mint az ajtót maga után betette, szánalommal nézett vissza és látta, hogy cousinja arczal lefele az ágyra vetette magát, és ismét azt a mély félig elfojtott nyögést hallotta, mely olyan volt mint egy megtört szív jajgatása.

XVI.

Eszternek és Trixi-nek nem sikerült Floyd né előtt haza menni, mert a szomszédos öltöző szobában tisztán lehetett a Floyd né hangját hallani. Néha legokosabb eljárás volt a bikát egyenesen a szarvainál fogva magfogni, gondola Trixi és a mostani esetben kétségteletlenül ezt kellett tenni. Bolda néit bárminő áron meg kellett akadályozni abban, hogy az Eszter szobájába menjen. — Tehát kopogtatott a nénye öltöző szobája ajtaján és belépett.

— Ugy, tehát Bolda néni jött előbb haza?

Mondtam Eszternek, hogy maga meg-

előz minket! A legkönnyelműbb modorában mondva ezt, a Floyd né kalapját a kezébe vette s az ujjával annak a finom esikéit és szalagcsokrait kezdte kiegyengetni.

— Milyen utálatos borult idő volt ma délután!

Attól tartok, hogy egy tisztességes szép napunk sem lesz többé! — Néni, hogy mulatott? — volt Hartleyéknél?

— Bolda, szabad kérdeznem, hogy hol voltál?

Floyd né magas volt és méltósággal nézett le az unoka huga kis alakjára. — Midőn a szűkeg kívánta, ő bámulatos hatással tudott méltóságteljes módot felvenni; de Trixi megfélemlíteni olyan feladat volt, a mit még soha sem tudott sikerrel véghez vinni.

— Butlertől azt hallottam — folytató — hogy te bérkocsi hozattál és hogy te és Eszter ezelőtt szinte három órával mentetek el hazulról. Igaz ez?

— Igaz néni, tökéletesen igaz!

Trixi egy különösen bonyolított csokrot huzzát ki az ujjával, s a fejét féloldalt tartotta, hogy működésének az eredményét lássa.

— Hol voltál? — kérde Floyd né fagyosan.

— A — lássuk csak — hogy is hívják azt a borzasztó helyet? — oh, tudom már — Strutt utcában!

— Egy bérkocsiban mentetek oda? — Csak nem teszi fel rólunk Bolda néni, hogy gyalog mentünk oda.

Floyd né soha sem jött ki a türelméből és nem pirongozott, ha elkülthette, tehát most is csak elhallgatott, hogy e fufuragos kérdés után az erejét gyűjtse.

— Miért mentetek oda? Eszter kívánta, hogy menjetek?

— Természetes, hogy ő! — Én nem óhajtoitam oda menni!

Nénémnek tökéletesen igaza volt, midőn azt mondta, hogy szegény Eszternek borzasztó lehetett ott élni — csakugyan utálatos egy hely — mondá Trixi ártatlan öszinteséggel emelve fel szemét a kalapról. En nem tudom elképzelni, hogy hogy tudta azt kiállani!

— Eszter kért rá, hogy menj el vele? — kérde Floyd né fagyosan, a leány vélemények ezt a kifejezését figyelemre sem méltatva.

— Természetesen!

— És a helyett, hogy egy ilyen rendkívüli dolog elkövetéséről lebeszélte volna, teljesítette a kíváncsiságát! kiáltá Floyd né, méltóságában hirtelenséggel a zsémbelődésbe visszacsúszva, a mint a köpenyegjét ledobta, s az öltöző tükörbe elibe lélt.

— Valóban Trixi, te borzasztó szeleburdi vagy! — Nagyon jól tudod, hogy az a kíváncsiságom és az ezredes kíváncsisága is az lesz szintén, hogy Eszter minden öszeszköztetés szakisita felbe a multjával és azokkal a helyekkel és emberekkel, melyek ezzel öszszeköttesében vannak.

— Feltétlenül szükséges, hogy ez megtörténjék és ezt nekem éppen oly világosan be kell látni, a hogy én teszem. És ezért esodálkozom, hogy te bízattad! Majd nem azt gondolná az ember, hogy gyönyörűség telik benne engem bosszantani.

— Bolda néni, én teljességgel nem látom be, hogy maga engem miért hibáztat — mondá Trixi nyugodtan. Én azt gondolom, hogy jobban fogja szeretni, hogy Eszterrel elementem, mintha egyedül eresztetnem volna el; és miután ő feltette magában, hogy elmegy, én azt gondolom, hogy a né-ném maga sem tudta volna reá beszélni, hogy maradjon itthon.

(Folyt. köv.)

— **Pécskay Lajos** fiatal zeneművész, ki még csak 14 éves, holnap tartja meg a kolozsvári nemzeti színházban hangversenyét. Pécskay Lajos egy kiválóan értelmes arcu ifjú, — mondhatni szép gyerek, — a kinek már külön megjelenése is — igen jó hatást kelt. Hegedű-játéka mint mondják korábban meghaladó fejlettségről tanuskozik. A fiatal gyerek művész hegedűjátékában holnap bizonyára szépkészűség fog gyönyörködni.

— **Tegnap** barátságos társas estély volt Baróthy Jenő posta és távirda igazgató vendégszerető házában, az estélyen melyen igen vidám hangulat uralkodott, több előkelő kolozsvári család vett részt. A többiek között ott voltak: Óvári Iluska, Mihály Mariska, Benel Paulin, Baróthy Margit, gr. Bethlen József, Zeyk Géza, Czifrák huszár hadnagy, Horváth Károly és mások. A mulatság este 8 órakor kezdődött és a reggeli órákig tartott. A fiatalság a vasóra után táncra kerekedett s vidáman járt a mulatság végéig.

— **Id. Knauser Józsefnek**, Egy egészen új, a legnagyobb tűzfűtő coax, porosz kő és faszén raktár csúsz hirdetésbe lapunk tegnapi számába nyomdai tévedésből került az, hogy 100 kiló gyálot fa 1 frt 20 kr, mert tényleg 1 frt.

— **Állatvédők gyűlése.** A kolozsvári állatvédők egyület Szombaton d. u. közgyűlést tartott, melyet Széchy-Lorenz József uró érdekes és élénk tetszéssel fogadott beszéddel nyitott meg. Úp oly elismerő tetszés nyilatkozatokat provokált De Gerandó Antonina urhölgy tiskári jelentése. Az egyület tisztikara következőleg alakult: Elnök: Dr. Széchy Károlyné, Lorenz Józseph. Al-elnökök: Koltói gróf Teleki Lászlóné, Butyka Vilma, dr. Apáthy István egyetemi tanár. Igazgató-titkár: De Gerandó Antonina. Segéd-titkár: Puskás Erica, Biela Mariska. Ügyész Benel Ferencz ügyvéd. Pénztárnok: Id. Virányi István.

— **Alapítvány a szegény honvédeknek.** Még 1867-ben Atzél Péter, Arad város akkori polgármestere az öreg 48-as honvédek segélyezésére 1800 forintot gyűjtött, a melyet a gyűjtő pénztárosa kezelte. A gyűjtésről azután megelégedtek s a pénztáros csak most tudatta Salacz polgármesterrel, hogy az 1800 forint huszonhét év alatt 7618 forint 53 krajczárra szaporodott. A felszaporodott tőkét a város átvesszi s abból részint a rokkant honvédeket gyámolítja részint pedig az Ereklje-Muzeumot segélyezi. Érdekes megemlítenünk, hogy ez alapítvány létezéséről a m. é. kora tavaszán, a kolozsvári orsz. ereklje muzeumnak hirt adtak A muzeum őr az értesítést az érdekeltek szempontjából az „Ellenzék“-ben közölte s innen tudták meg az érdekeltek e tekintélyes töké létezését.

— **Jogtudományi felolvasás.** Dr. Kis Mór egyetemi tanár e hó 16-ikára tervezett előadást elhalasztotta. Helyette február 22-én dr. Deák Albert ügyvéd fog felolvasást tartani a Plósz-féle perrendtartási javaslatról.

— **Eljegyzés** Pilczér Armin m. á. v. gépész-mérnök e hó 11-én jegyezte el öz. Bion S-né uró Izabella leányát Pusztakörösiában.

— **Lóvásárok.** Az 1894. évi tavaszi katonai lóvásárok az erdélyi részekben a következő napokon fognak megtartatni: Décs márczius 9. Gyéres márczius 11. Maros-Vásárhely márczius 13. Köhalm márczius 15. Seps-Szt-György márczius 17. Brassó márczius 19. Nagy-Szeben márczius 21.

— **Mező-Nagy-Csánban** a „differtis“ rohamosan lépett fel. Szombaton egy 15 éves fiut temettek, ma ugyan a házából egy 17 éves oláh leány haldoklik. Több haláleset volt már. S úgy látszik, sok lesz az áldozat! E betegség tán rég lappang? — Az éjjeli lopások, betörések nagyon terjedőben vannak. A mióta fizetéses éjjeli őrök vannak, az efféle esetek szaporodnak. A nagyon biztonság gyenge lábón áll.

— **Emléklapok a Wesselényi szobor-alap javára.** Ilyen cím alatt Zilahon a febr. 1—5 napjein rendezett jótékonygyűlésű bazár alkalmából Boér Miklós, lapunknak is kiváló munkatársa és Oláh László egy díszes albumot adtak ki. Az album tiszta jóindulattal a Zilahon felállítandó Wesselényi-szobor alapjára fordítják. S hogy lesz a mit odaforítani, jó eleve kezdekedik róla a kiadott „Emléklapok“ című album, mely ugy díszes külső kiállításánál, mint magas színvonalon álló irodalmi becsület fogva, bármely előkelő salon asztalán méltán helyet foglalhat. Az albumba irtak, hogy csak egy pár nevet említsünk fel: Gyarmathy Zsigáné, dr. Vajda Emil, dr. gr. Almási Imre, Neményi Ambrus, Hindy Árpád, Marczali Henrik, Szaevainé Boér Emma, Hegedűs Sándor, Madarász József, dr. László Gyula, gr. Teleki Géza, Szili Kálmán, Gyulai Pál stb. stb. mind olyan előkelő irodalmi színvonalon álló nevek, a kiktől a közönség mindig szívesen olvas. A díszes album ára oly csekélyre van szabva, mind össze egy példány 1 frt, hogy a legszerényebb viszonyok közt élő ember is megszerezheti magának. Az „Emléklapok“-ból az „Ellenzék“ egyik közelebbi számában mutattványt közlünk.

— **Színészet Sz.-Udvarhelyt.** Mint lapunknak írják Fekete Miksa színtársulata Sz.-Udvarhelyt a közönség méltányos partolása és tetszése mellett tartja előadásait.

A törekvő társulatnak különösen drámai előadásokra jó személyzete van. Az eddig színdarabok közül a legnagyobb hatást Karczag Vilmos „Lemondás“-ával érték el, a melyet meg is ismételtettek. Február 10-én Jókai ünnepelésére a „Gazdag szegények“-et játszták szüfolt ház mellett. A tagok közül kiválóan: Ujvári Teréz, a ki egy személyben drámai és énekes primadonna, Demjéné, Feketéné, Hegyei Ilon, Szabadhygyi, Toldi, Pelsőzi, Fekete és Gyulai. Február 18-tól kezdődőleg az igazgató néhány vendégjátékra megnyerte K. Gerő Lina urónt, a kolozsvári nemzeti színház ünnepelt művésznőjét. Az előleges jelentés szerint a bájos naiva Csiki „Örök törvény“-ében lép fel először. Természetes, hogy a kiváló vendég felépítéi iránt nagy az érdeklődés s kellemes órációkban fogják részesíteni. A társulat pár hétig még Sz.-Udvarhelyt marad.

— **A felekezeti és nemzeti igazgatásokra** való tekintettel igen figyelemreméltó elvi jelentőségű határozatot hozott közelebb a kir. kuria. Egy görög-keleti lelkész a templomban szendélyes kifakadásokkal igazgatót a népet a község vezetői ellen, a főszolgabíró a község közbékéjére és nyugalmára való tekintettel csendőrök által a járásbíróshoz kísértette őt be. Ennek folytán hivatalos hatalommal való visszaélés és személyes szabadság megsértése címűen büntvádi eljárást indítottak a főszolgabíró ellen. A törvényszék megszüntette a büntvádi eljárást, kijelentvén, hogy a főszolgabíró csak kötelességét teljesítette; ellenben a nagyváradi királyi tábla a büntető törvénykönyv 193-ik §-ba tiközött vétség alapos jelenségeit látván fenforogni, elrendelte a vád alá helyezést. A kir. kuria további felebbvitelt folyt az elző bíróság határozatát hagyta helyben, kijelentvén, hogy főszolgabíró eljárására, figyelemmel az illető vidéken előfordult veszélyes és nagymérvű igazgatásokra, elegendő alap volt s hogy a széksékirő igazgató papnak a letartóztatása ily körülmények közt nem tekinthető olyannak, hogy akár a hivatalos hatalommal való visszaélést, akár a személyes szabadság megsértésének vétségét állapítaná meg.

— **Asszonyháboru.** Duna-Szekesön, mint lapunknak jelentik, a Várhegyen két fiatal menyecske a férfiek miatt összeperlekedett. A napokig tartó pletykából később komoly harag lett köztük, ugyannyira, hogy midőn az egyik menyecske a hegyen lévő pincéjébe akart menni, a másik megleszte s mikor a közelébe ért, hátulról megfogta, a földre rántotta és véresre karmolta az arcát. — Persze, a másik menyecske sem maradt adósa és a mennyire tölle telhetett, — viszonzotta a támadást. — Ekkor a tiközött kezdő menyecske póznát fogott s azzal akarta ellenfelét elverni, de ebben már meggátolta egy épp arra menő szabó. A támadó amazont egy rendőrt a községházára kísértte, a honnan, miután a bíró előtt ki egyezem nem tudtak, orvoshoz mentek visum reptermért, innen pedig rögtön Mohácsra a járásbíróshoz.

— **Amerikai pénz Magyarországon.** Minden évben nagy összegre rug az a pénz, a mit az Amerikába kivándorolt lakosság hazaküldi új hazájából az itt maradt családok számára. Most Mezőlaborcziól küldtek be nekünk erről egy érdekes statisztikát. A mezőlaborczi postahivatalhoz 1893-ban 209 pénzlevélben 24.18 frt 47 kr. és 227 postautalványon 13.065 frt. 91 kr. tehát összesen 37.174 frt 38 kr., 1892-ben összesen 31.30 frt 54 kr. érkezett Amerikából és így 1893-ban 5.434 frt 84 krral érkezett több mint 1892-ben. Sajna, a honi pénznek ily okból való szaporodása csöppent sem vigasztaló nemzetgazdasági szempontból.

— **Gázrobbanás.** Párisból sürgönyzik, hogy a Rue Reuilly-ben, a Vilmorin és Andriene magkereskedő cégnél ma délelőtt gázrobbanás volt, mely alkalommal egy tüztűzörmeister meghalt és 9 tűzoltó, köztük 2 súlyosan megsebesült. — Bochemből sürgönyzik, hogy az ottani acélgyárban tegnap délelőtt az acélolvasztókhoz vezető gázcsa toránban erős robbanás történt. Egy felügyelő munkás meghalt. Az illető műhelyben okozott több napi üzemszavaron kívül nincs jelentékenyebb anyagi kár.

— **Szerencsétlenül járt hercegné.** Mint Londonból távirják, Battenberg Henrik herceg hét éves leánya szombaton délután, Osborneban sétalovaglásra leest a lóról. A hercegnő gyalog tért ugyan vissza a kastélyba, de azután eszméletét veszítette és tegnap délután még nem tért magához. Állapota komoly aggodalmat kelt.

— **Kivégzés Lembergben.** Barisch lovassági kapitány gyilkosának, Banjutának kivégzéséről a következőket jelentik: A kivégzést Seyfried bécsi hóhér véggezte. Banjuta nyugodtan lépett a bitófa alá. A kivégzés 5 percet vett igénybe s halálküzdelme alig néhány másodpercig tartott. Kivégzés előtt Banjuta különös kívánságára elhozatták Grekóból anyját és több barátját, kiktől sirva vett búcsút. Holttáste 3 óra hosszat függött a bitófán, mely idő alatt nagy népsokaság tolongott a törvényszéki épület előtt.

— **A faburkolat ellen.** Saunders londoni orvos, a ki Angli fővárosának köztisztvisági főfelügyelője, háborút indított az ellen, hogy az utcákat faburkolattal lássák el. Szerinte ez nagyon egészségtelen burkolat, mert az utcák hulladéka és a nedvesség megtámadja a fát és maizmákat tenyész. Londonban ugy segítenek a dolgon, hogy a faburkolatos utcákat deszinficiáló folyadékkal öntözik.

— **Hajmeresztő gyilkosság.** Borsodvármegyében Szilvás községében Forgon László a feleségével viharos házasságot élt. Özvegye meghalt oka főleg az volt, hogy az asszony sehoggy sem akarta illetőségi helyén Velezden fekvő ingatlanát férjének nevére

írtni. Folyó hó 6-án végre együtt mentek Velezdra, hogy ott a férj kívánsága szerint rendet csináljanak. Midőn a Bánhorvát és Sajó-Velezd között fekvő erdőszégen át-aladtak, a vagyon rendezésből kifolyólag ujra vita támadt köztük. Forgon László megtámadta nejét, ütötte, fojtogatta, de mikor az asszony most már csak azért sem engedett, a férj revolvert rántott ki zsebéből és három lövéssel leterítette feleségét. A szerencsétlen asszony még élt, mikor az embertelen férj kezénél fogva hurcolta kétszáz lépésnyire a tett helyéről az erdőbe s ott a nyűszűrgő asszony torkát éles késével egészen a csigolyáig átmetszette. Így találták vértócsába az áldozatot. A gyilkos futott, futott, míg az asszony Velezdrre ért, ott mindenkihez, a kivel találkozott, elmondta borzalmas tettet és azután beállított a csendőrséghez és szavakkal: Itt vagyok — gyilkos vagyok — összerogyott. A csendőrség a bűntört letartóztatta s átadta a törvényszéknek.

— **Vaillant levele leányához.** Vaillant Ágost kivégeztetése reggelén eme levelet intézte ki leányához, Szidóniához: „Kedves leányom: Mikor e sorokat olvasod én nem leszek többé, árva leszesz, de csak társadalmi szempontból, míg bölcsészeti szempontból Faure Sebestyén lesz tulajdonképeni apád. Fogadj szót neki édesem, hallgass tanácsára, hasznát veszed az életben. Szeresd őt, mint a ki igaz szerettel viseltetik irányodban. Ha majd nagyobb leszesz, emlékszem vissza tanácsaimra. Jusson eszedbe, hogy atyád mindenkor őszinte és igazságos volt, hogy mindig megtett mindnt, mi csak tőle tel, hogy szolgáljon embertársainak, hogy szíve mindenkor tuláradt a szeretettől azok iránt, kik környezték, hogy azokról halt meg, a kiket szeretett, s hogy emléke hosszú időn át be lesz vése mindazok szívében, a kik szenvednek. Még egy utolsó és egyetlen tanácsot: tartasd eszedben, kicsikém, hogy életed egyetlen célja legyen nem bántani embertársaidat. Ezenkívül kinek kinek szabadságában áll azt tenni, a mi neki tetszik; hadd tegyenek, hadd beszéljenek akármit, ne törődjél vele. Tűzz eszt életednek, s legyen ez az emberiség boldogsága; légy rajta, hogy a kik hallják hangodat és követik példádát, csatlakozzanak hozzád. Így kellően be lesz töltve az életed s azzal a megnyugtatással vállatsz meg tőle, melyet atyád érzett, midőn meghalt mindazokért, kiket a társadalmi pokol elárkhozottainak lehet neveznünk. Ezer-szer csókollak kedves leányom, tied utolsó gondolatom is Vaillant Ágost.“

— **Érdekes halálkötös.** Behanzin dahomei király abomeyi palotájába, a csokoládébarna felség székébe után benyomult franciaia csapatok egyebek közt egy piros bársony királyi palástot is ejtettek zsákmányul. A vastag selyembőlűst és aranyhímzéssel dusan megalkott ruhadarab feltűnő ellentétben állott a palotában lett többi szegényes holmival. Párisban e nevezetes kőntös beható vizsgálást alá-vetették s egy öreg régiséggyűjtő segítségével minden kétséget kizárólag megállapították róla, hogy az afrikai felség köpenye valamikor Balzac, a jeles francia regényíró sajátja volt.

Szerkesztőségi üzenet.

Br. Gy. Pál Kraszna, K. S. Incsel, Oliv. Egyetl Varsolcz és több előfizetőnek. A postai rendtelenségek miatt panaszt tettünk, melynek nyomán a kolozsvári m. k. postagazgatóság vizsgálatot indított s intézkedést az iránt, hogy az Ellenzék példányai a vidéki postákon pontosan továbbítassanak s a hivatalok az érkezés napján kiadják azokat.

Irodalom.

A magyar nyelvhatár kiterjesztése, figyelemmel hazánk nemzetiségi viszonyaira.

Irta: HITTER FERENCZ.

A fenti cím alatt egy rendkívül érdekes „tanügy-politikai tanulmány“ jelent meg, — a beregármegyei tanító egyesület kiadásában, — mely művet a nevezett testület „Halász díjjal“ jutalmazott. A munka a beregármegyei tanítógyűlés által a népoktatástígy jeles bajnokának Szathmáry György miniszteri tanácsosnak van ajánlva.

Átolvassa e könyvet, bizonyos nemes büszkeség fogott el, hogy egy magyar állami elemi iskolai igazgató (mert a szerző az) mily nagy intelligenciával, tanulmánynyal és fajszeretettel bír. S e büszkeséget éreznie kell Szathmáry György miniszteri tanácsosnak is, mert résztart az ő évek hosszú sora alatt folytatott küzdelmes munkájának gyümölcse az, hogy néptanítóink intelligenciájának nívója ma már vetekedik sok nyugati kulturállaméival.

Szerző a bevezetésben ügyesen rajzolja a honfoglalás viszonyait, a bejött magyarok műveltségi fokát és erejét; — s a jelenlegi nemzetiségi viszonyok rosszasságáról szólván azzal végzi, hogy a néppel közvetlen érintkezésben levő embereknek fel kell tárníok az állapotokat egész meztelenségében, s rámutatva a nemzet sebéire, oly erős közvéleményt kell teremteni, hogy az állam legmagasabb intéző körei kényszerítenek e téren az aktív végre valahára teljes erővel megküzdeni. Ez elég erőlyes hang, de bizonyára jogos is; mert kormányunknak a nemzeti politika iránt kellő érteke nincs. Jó lenne példát vennünk a szomszéd kis ál-

lamról Oláhországról, melynek öntudatos nemzeti politikája rövid néhány év alatt csodát művelt.

De lássuk tovább könyvünket.

„A nemzetiségi viszonyaink“ című cikkben a magyarság főtömörülési területéről táblás kimutatások köztül, — melynek alapján kimutatja, hogy a magyarság törzshoz számítandó összes lakosság száma 8.460 ezer lélek — s a tömörült nemzetiségek csak 6.673,474.

Ugyan e cikkben részletesen szól a nemzetiségi törvényről, — s az alternatívák felállításá után kimondja, hogy azok egyes részei végre nem hajthatók.

Városaink a magyarság szempontjából című szakaszban nagyon helyesen mondja, hogy a központok, illetőleg városok kifejlesztése azon alap, melyen nemzeti létünk épülete nyugszik. S igen helyes azon nézete, hogy ily központokat a veszélyesebb helyeken mesterségesen kell teremteni — melyek lánczént húzódnának végig és veszély idejében — egymásra támaszkodnának, egymást védnek.

Az állami iskolák elhelyezéséről szólván helyeselné az összes iskolák államosítását aztán így folytatja:

„Az állami elemi iskolák elhelyezési kérdésével a magyar orsz. gytlés a képviselőháznak 1898. febr. 4. ülésében a vallás és közoktatástígyi miniszterium érdemeiben gazdag jelenlegi minisztr. tanácsosa, a népoktatási ügyek főnöke Szathmáry György foglalkozott részletesen. Miután a haza ethnographiai viszonyait a m. sajtóban korábban közzétett tanulmányai folytán is a legalaposabban ismerte és számot vetett azon nehézségekkel, melyek az összes hazai elemi oktatási ügy államosításának útjában állanak — azon a helyzetnek megfelelő nézetet nyilvánította, mikép állami iskoláink elhelyezésénél arra kell tekintetnünk, hogy azok egy kulturális, mint az általuk legfőképpen szolgálható nemzeti feladatot megoldhassák. Ilyen állami iskolákkal ellátandó helyekül jelöli meg a magyar kisebbséggel vegyes nemzetiségi lakosságu községeket, az az a magyar nyelvhatár végpontjait.“

Tér szűke miatt nem közölhetjük, az „Ismétlő oktatás“, „Ifjúsági és népkörök“, „Közművelődési egyletekről“, „Colonizálásról“ úgy szintén a zsidóságról írt cikkeket még rövid tartalmát sem. Pedig mindenike megérdemelne az egészközzé tételt.

E könyvre felhívjuk a magyar közművelődési egyletek és főleg az E. M. K. E figyelmét.

Megérdemelne, hogy e művet kisebb könynyebben olvasható formában kiadják, — s rendkívül csekély áron vagy éppen ingyen terjesszék. Esetleg derék szerzőjét megbiznák, hogy megfelelő tisztelet díj mellett a fontos kérdéseiről újabb tanulmányt írjon ily vonzó, ily magát olvasztató modorban.

A mig ez bekövetkezhetnék ajánljuk e derék munka megszerzését Munkások a „Beregmegyei tanító egyesület“ útján — (ára csak egy forint.)

—7.

A párisi bombamerénylő elfogatása.

Budapest, febr. 13.

A párisi bombamerénylő Breton anarkista, mikor elfogták, revolverrel egy rendőrt és egy járőrköt lelőtt.

A mikor tettének oka felől kérdezték és kérdőre vonták, hogy mit akar, kerekén kijelentette, hogy „egész bourgeoist ki akarom pusztítani.“

— „Ideálom — ugymond —

Vaillant“.

Orvosának, a ki bekötözte, azt mondta:

— „Önt is megölném, ha tudnám“.

Megmotozásakor töltött revolvert és megmérgezett tört találtak nála.

A kávéházban huszonnégyen sebesültek meg.

A belügy és igazságügyminiszter megtekintette a merénylő színhelyét.

Gladston a magyar egyházpolitikáról és a keleti kérdéstről.

Budapest, febr. 13.

Mint a „Pesti Naplónak“ sürgönyzik Gladston az angolok miniszterelnöke, a nagy öreg, egy magyar polgár előtt beszélgetés közeben hosszabb nyilatkozatokat tett az egyházpolitikai törvényjavaslatokra vonatkozólag.

Ugy látszik Magyarországon az egyházi reformok el vannak sietve mondá Gladston.

Pedig az ilyen reformokat, máról holnapra kiterőszakolni nem szabad.

A beszélgetés a szerbiai zavaros állapotokra térvén át, Gladston azon nézetének adott kifejezést, hogy Szerbiában a katasztrófa rövid idő alatt bekövetkezik.

És az ok a zavarok, a melyek most ott vannak, folytatá Gladston egy előrelátható trónváltozással nem fognak megszűnni; mert a szerb nép féktelen, erkölcselen és megállapodatlan. Ezután a beszélgetés ujra a magyarokra tért át.

A magyarok az utolsó félszázadban rendkívül szerencsések voltak, mondá az angol miniszterelnök, hogy olyan két vezetőjük volt, mint Kossuth Lajos és Deák Ferencz.

A magyarok higgadt, lovagias magatartása, erkölcsösége és tiszta jelleme imponál Keletnek. Ez fogja biztosítani Magyarországnak a vezérszerepet Keleten, a beszélgetést ezen szavakkal végezte Gladston.

A királyi család Budapesten.

Budapest, febr. 13.

A királyi család hír szerint e hó 21-én Budapestre érkezik hat heti tartózkodásra.

A czár Abbaziában.

Budapest, febr. 13.

Fiuméből sürgönyzik hogy a bécsi diplomáciának egy tagja lent járt Abbaziában és egy magas személyiség és kísérete számára 3 villát bérelt ki.

A diplomácia körében az a hír van elterjedve, hogy a muszka czár részére történt a kibérlés, kinek orvosi ajánlották a déli klímát.

Császska György bíboros.

Budapest, febr. 13.

Rómából érkezett megbízható értesítés szerint: Császska György kalocsai érseknek bíbornokká való kinevezése bevégeztet tény.

Lázító pópa.

N.-Várad, febr. 13.

Nagyváradon Diamandi Miklós gör. kel. lelkész vasárnap predikációiban oly hangon beszélt egyházpolitikai kérdéseinkről, hogy a jelenlevő Galóczi János püspöki helynök oda izente, hagyja abba beszédét, másnap elrendelte, hogy minden predikációját bemutassa neki.

Gyujtogatás.

Sáros-Patak, febr. 13.

Sáros-Patakon az éjjel négy helyen gyujtogatás történt. A lakosság nagy rettegésben van. Barthós szolgabíró csendőrséget kért.

Nemzeti színház.

Kolozsvárt, szerda, február 14-én, 1894.

Pécskai Lajos

hegedűművész hangversenye.

Ezzel együtt:

KÉSŐ ÉBREDÉS. A SZÜLŐI HÁZ.

Felelős szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segédszerkesztő és kiadólaptalajdonos

MAGYARY MIHÁLY.

Hatós. engedélyez. nagy végeladás.